

Wegwijzers in de Bijbel

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

57. De geboorte van Samuël

Bijbelgedeelte: 1 Samuël 1:1-2:10

Inleiding

In het boek Rechters ontbreekt één belangrijk persoon: Samuël. Zijn leven en werk is in een apart boek opgetekend, en wel het eerste boek met zijn naam tot en met hoofdstuk 25 vers 1a. De rest van het boek gaat verder met koning Saul en met David vóór zijn koningschap. Het tweede boek Samuël gaat over de regering van koning David tot kort voor zijn dood. Het boek 1 Koningen gaat dat verder met de troonopvolging door Salomo. Waarom er een tweede boek is dat Samuël heet, is onduidelijk. De twee boeken Koningen zijn waarschijnlijk door de toen optredende profeten geschreven. Het tweede boek Samuël zou dan geschreven kunnen zijn door de profeten in Davids tijd: Natan en Gad.

We zullen de boeken Samuël daarom in een aantal delen splitsen, waarvan het eerste loopt van de geboorte tot de dood van Samuël. Het tweede gedeelte zal gaan over koning Saul, en het derde over koning David. Dit is ook de lijn in deze twee boeken: de overgang van de Rechters naar de koning naar het hart van het volk, en vervolgens naar de koning naar Gods hart. In beide overgangen heeft Samuël een taak van God gehad.

De toestand in Israël

De laatste Rechter in boek Rechters was Simson. In zijn tijd waren de Filistijnen heer en meester in Israël. In de tijd van de eerste Rechters wordt vermeld dat het land onder hun leiding rust had van hun vijanden. Bij de latere staat dat niet, ook niet bij Simson. Hij deelde wel tikken uit aan de Filistijnen, maar dat brak hun macht en heerschappij niet.

Het eerste boek van Samuël begint tijdens het leven van de hogepriester Eli, die dan Rechter is in Israël. De Filistijnen zijn nog steeds de heersers in het land, maar Israël heeft de hoop niet opgegeven en wil nog altijd proberen hen te verslaan. Intussen is het hogepriesterschap op een dieptepunt gekomen.

In die tijd nam Gods heilswerk een nieuwe wending. In plaats van een Rechter die strijd voerde tegen de vijanden van Israël, moest er een Rechter komen die Israël kon leren in Gods wegen te wandelen. Alleen dat zou voorkomen dat zij getroffen bleven worden door de rampen die Mozes had moeten aankondigen over ongehoorzaamheid aan God. Een Rechter dus die ook profeet van de HEER zou zijn.

De geboorte van Samuël

In Rama, een stadje op het bergland van Efraïm, woonde een man die Elkana heette en behoorde tot de stam Efraïm. Hij had twee vrouwen: Hanna en Peninna. Zoals de Bijbel vaker vertelt wanneer een man meer vrouwen heeft, was er geen harmonie in zijn huis. Hanna kon geen kinderen krijgen, maar Peninna had wel kinderen. Elkana had beide vrouwen lief, maar hij trok Hanna wel voor. Peninna reageerde haar jaloezies af op Hanna, door haar telkens onder de neus te wrijven dat zij geen kinderen had.

Elkana was een gelovig man, die de HEER diende. Elk jaar ging hij naar Silo – waar de ark van het verbond in de ontmoetingstent stond – om de HEER een offer te brengen. Van een deel van het geofferde dier mocht hij dan volgens de Wet van Mozes een maaltijd houden met zijn vrouwen, zonen en dochters. Elkana gaf Hanna dan het mooiste stuk vlees, 'want hij had haar lief, ook al hield de HEER haar moederschoot gesloten'. Peninna treiterde Hanna dan zo erg, dat die begon te huilen en haar eten liet staan. En dat ging jaar in jaar uit zo door. Toen dat weer eens zo was, vroeg Elkana aan Hanna: 'Waarom huil je, Hanna? Waarom eet je niet en waarom ben je zo bedroefd? Beteken ik niet meer voor je dan tien zonen?' Hierin zien we de grote liefde van Elkana voor Hanna, maar ook een gebrek aan begrip voor haar situatie.

Na die maaltijd stond Hanna op en ging naar het heiligdom. Diepbedroefd en in tranen bad zij daar tot de HEER, waarbij ze Hem een gelofte deed: 'HEER van de hemelse machten, ik smeed U, heb toch oog voor mijn ellende. Denk aan mij, uw dienaar, vergeet mij niet. Schenk mij een zoon, dan schenk ik hem voor zijn hele leven aan U: nooit zal zijn haar worden afgeschoren'. Dat laatste was een vrijwillige wijdingsgelofte van een vrouw aan God. Denk aan Simson, die zijn moeder in opdracht van de engel moest wijden aan God.

Zo bad Hanna lange tijd onhoorbaar voor anderen. De hogepriester Eli, die op een bankje bij de ingang van het heiligdom zat, zag haar lippen wel bewegen, maar hoorde niet wat zij zei. Hij dacht dat zij dronken was, en vroeg haar het heiligdom te verlaten om haar roes uit te gaan

slapen. Hanna antwoordde; "U vergist u, heer ... Ik heb geen wijn of andere sterke drank gedronken [dat mocht de moeder van Simson ook niet]. Nee, ik ga gebukt onder een zwaar verdriet en stort mijn hart uit bij de HEER'. Ze vertelde hem niet wat zij had gebeden. Eli zag dat zij de waarheid sprak, en zei: 'Ga dan in vrede ... De God van Israël zal u geven waar u om hebt gevraagd', waarop Hanna hem bedankte voor zijn vriendelijkheid.

Hanna ging terug naar de maaltijd. 'Haar gezicht was opgeklaard en ze at ook weer'. Thuisgekomen sliep Elkana met Hanna. Zij werd zwanger en baarde een zoon, die zij Samuël noemde, wat betekent: 'van de HEER gebeden'. Toen Elkana weer met zijn familie naar het heiligdom ging om het jaarlijks offer te brengen, bleef Hanna thuis. 'Ze zei tegen haar man: Pas als het kind van de borst is, zal ik hem brengen. Dan zal hij voor de HEER verschijnen en daar voor altijd blijven'. Elkana antwoordde: 'Doe maar wat jij het beste vindt'.

Hanna ontwende Samuël zo snel als kon van de borst. Toen dat zover was, ging zij weer met de familie mee naar Silo en nam de kleine jongen mee. Ook namen ze als offer

voor de HEER een driejarige stier, een grote kruik meel en een zak wijn mee. Na het offer te hebben gebracht, ging Hanna met Samuël naar Eli, en zei: 'Neem me niet kwalijk, heer, zo waar u leeft, ik ben de vrouw die destijds hier bij u tot de HEER heeft gebeden. Om deze zoon heb ik gebeden, en de HEER heeft mij gegeven waar ik om heb gevraagd [dus: Samuël]. Nu geef ik hem op mijn beurt aan de HEER, voor alle dagen die hem gegeven zijn'. Toen wist Eli dat de HEER nog altijd gebeden verhoorde. Tussen al het ongeloof en zijn eigen zwakheid, was hier een vrouw van geloof, die in de gunst stond van de HEER. Misschien was de

HEER iets bijzonders met deze jongen van plan, en zou hij een verlosser zijn die Israël zo hard nodig had in de moeilijke omstandigheden waarin zij zich bevonden. En Eli boog zich neer voor de HEER.

Hanna bad in wat de lofzang van Hanna wordt genoemd. Hierin looft zij God als de Enige God, de Schepper, Die alles weet en alle macht heeft – ook over leven en dood. De God waarop Israël kan vertrouwen, de Redder en hoogste Rechter, Die Zijn koning over hen zal aanstellen. Haar lied gaat veel verder dan dankbaarheid dat God haar een zoon gaf. Als profetes kijkt zij over haar zoon heen naar de beloofde Messias:

Nu juicht mijn hart dankzij de HEER ...

er is geen andere god dan U,

geen rots is er als onze God ...

de HEER is een alwetende God ...

De HEER spreekt recht over heel de aarde,

Hij geeft macht aan de koning die Hij kiest

en verhoogt het aanzien van Zijn gezalfde.

(sterk ingekort; zie hoofdstuk 2:1-10).

Maria, die de moeder van Jezus, de Messias, zou worden, zong ook een lofzang, die hier sterk op lijkt. Zij moet die van Hanna goed gekend hebben. Vooral omdat ook zij verlangde naar Gods verlossing van Israël; en meer nog: naar de Messias, de Gezalfde van de HEER.

Mijn ziel prijst en looft de Heer,

mijn hart juicht om God, mijn Redder:

Hij heeft oog gehad voor mij, Zijn minste dienaar.

Alle geslachten zullen mij voortaan gelukkig prijzen,

ja, grote dingen heeft de Machtige voor mij gedaan,

heilig is Zijn Naam.

Barmhartig is Hij, van geslacht op geslacht,

voor al wie Hem vereert.

Hij toont Zijn macht en de kracht van Zijn arm

en drijft uiteen wie zich verheven wanen,

heersers stoot Hij van hun troon

en wie gering is geeft Hij aanzien.

Wie honger heeft overlaadt Hij met gaven,

maar rijken stuurt Hij weg met lege handen.

Hij trekt zich het lot aan van Israël, Zijn dienaar,

zoals Hij aan onze voorouders heeft beloofd:

Hij herinnert zich Zijn barmhartigheid

jegens Abraham en zijn nageslacht,

tot in eeuwigheid.